Valiokunnan lausunto TuVL 5/2016 vp– VNS 5/2016 vp

Tulevaisuusvaliokunta

Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta

Hallintovaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta (VNS 5/2016 vp): Asia on saapunut tulevaisuusvaliokuntaan lausunnon antamista varten hallintovaliokunnalle. Määräaika: 14.10.2016.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- kansliapäällikkö Päivi Nerg, sisäministeriö
- alivaltiosihteeri Anne Sipiläinen, ulkoasiainministeriö
- vanhempi osastoesiupseeri Jyri Raitasalo, puolustusministeriö
- kansliapäällikkö Anita Lehikoinen, opetus- ja kulttuuriministeriö
- kansliapäällikkö Päivi Sillanaukee, sosiaali- ja terveysministeriö
- kansliapäällikkö Hannele Pokka, ympäristöministeriö
- erityisasiantuntija Magnus Nyström, ympäristöministeriö
- neuvotteleva virkamies Martti Poutanen, ympäristöministeriö
- lainsäädäntöneuvos Janne Kanerva, oikeusministeriö
- hallitusneuvos Kari Mäkinen, työ- ja elinkeinoministeriö
- yksikön johtaja, viestintäneuvos Timo Kievari, liikenne- ja viestintäministeriö
- osastopäällikkö Pentti Lähteenoja, maa- ja metsätalousministeriö
- sotatieteiden tohtori, tutkija Saara Jantunen, Puolustusvoimien tutkimuslaitos
- tutkimusalajohtaja Mikko Lappalainen, Puolustusvoimien tutkimuslaitos
- kyberturvallisuuden professori Jarno Limnéll, Aalto-yliopisto
- yhteiskuntatieteiden tohtori Mikko Jakonen, Jyväskylän yliopisto

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- sisäministeriö
- liikenne- ja viestintäministeriö
- työ- ja elinkeinoministeriö
- Ulkopoliittinen instituutti
- Electronic Frontier Finland ry
- Aleksanteri-Instituutti, Helsingin yliopisto
- dosentti Rauno Kuusisto, Jyväskylän yliopisto

Valmis
5.0

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Selonteossa kuvataan muuttuvaa toimintaympäristöä Euroopassa ja Suomessa, sisäministeriön hallinnonalan operatiivisten viranomaisten näkemyksiä sisäisestä turvallisuudesta sekä niitä toimia, joilla turvallisuusympäristön muutokseen ja ihmisten odotuksiin vastaaminen on mahdollista myös tulevaisuudessa. Selonteko ja myöhemmin tehtävä strategia muodostavat tiekartan hallitusohjelman tavoitteille tehdä Suomesta maailman turvallisin maa asua, elää ja tehdä työtä.

Tulevaisuusvaliokunnan kuulemien asiantuntijoiden sekä myös selonteon itsensä mukaan tarpeiden ja resurssien välinen epäsuhta on merkittävä sisäisen turvallisuuden haaste lyhyellä aikavälillä. Venäjän ja lännen suhteiden huononeminen, laajamittainen maahantulo, hybridi- ja kyberuhat, terrorismi sekä väkivaltainen ekstremismi ovat Euroopassa vahvistuvia ilmiöitä, jotka vaikuttavat myös Suomeen ja heikentävät kansalaisten kokemaa turvallisuutta. Uudelle turvallisuustilanteelle on leimallista, että ulkoista ja sisäistä turvallisuutta ei voida enää erottaa toisistaan. Uhat ovat monimutkaisia ja muuttuvat nopeasti. Ennustettavuus on heikentynyt. Sisäisen turvallisuuden ylläpito vaatii resursseja, samaan aikaan kun pysähtynyt talouskasvu on luonut tarpeen vähentää julkisia menoja.

Tulevaisuusvaliokunta keskittyy lausunnossaan:
- kyberturvallisuuteen,
- kriittiseen infrastruktuuriin
- ekstremismiin ja radikalisoitumiseen,
- sosiaaliseen koheesioon,
- tiedolla manipulointiin sekä
- kansainvälisen toimintaympäristön muutosten vaikutukseen sisäiseen turvallisuuteen.

Kyberturvallisuus. Tietosuoja ja yksityisyyden suoja ovat keskeisiä sisäiseen turvallisuuteen vaikuttavia asiakokonaisuuksia, jotka koskettavat viranomaistahojen lisäksi myös tavallisten ihmisten arkipäivää. Ihmisistä kerätään yhä enemmän tietoa yhä suurempiin ja keskitetympiin tietokantoihin. Niihin kohdistuvat tietomurrot voivat vaikuttaa suureen joukkoon ihmisiä. Esimerkiksi kesäkuussa 2015 hakkerit pääsivät käsiksi neljän miljoonan Yhdysvaltain liittovaltion työntekijän henkilökohtaisiin tietoihin. Esineiden Internetin myötä voi lähitulevaisuudessa päästä verkon kautta käsiksi lähes kaikkiin talon sähkölaitteisiin, jopa lelu voi olla riski yksilönsuojalle. Myös esimerkiksi valvontakameroiden, murtohälyttimien ja älytelevisioiden tietoturva nousee keskeiseksi kysymykseksi. Autot voidaan hakkeroida Internetin kautta siten, että auton hallinta siirtyy kuljettajalta hakkereille kesken ajon. Massavalvonta, verkkovakoilu, verkkopalveluiden harjoittama tiedonkeruu ja big data -hankkeet, joissa hyödynnetään yksityishenkilöistä kerättyä tietoa, sekä monet muut vastaavat ilmiöt muodostavat laajan ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta tärkeän kokonaisuuden.

Samaan aikaan digitaalisaatio on myös kilpailukyvyn kannalta tärkeä mahdollisuus, jonka hyödyntämiseen Suomella on hyvät edellytykset. Niin julkisissa palveluissa kuin myös yksityisellä sektorilla voidaan tehdä tuottavuusloikka tarttumalla digitalisaation mahdollisuuksiin ja kehittämällä sääntelyä ja byrokratiaa. Digitalisaation ja uusien teknologioiden avulla voidaan myös parantaa sisäistä turvallisuutta ja oikeushoidon palvelutasoa. Lisäksi kyberturvallisuus on merkittävä kilpailutekijä, kun yritykset päättävät maantieteellisestä sijoittumisestaan.

Kriittinen infrastruktuuri. Suomen energiansaannin vakavia häiriöitä käsiteltiin viime vuonna sisäministeriön johdolla tehdyssä Suomen ensimmäisessä kansallisessa riskiarviossa. Riskiarvion mukaan Suomalainen yhteiskunta on erikoisen riippuvainen sähköstä. Suomen sähkönsaannin häiriöiden todennäköisyys arvioitiin kokonaisuudessaan korkeaksi ja vaikutuksiltaan vakavaksi. Jopa alle 10 sekunnin sähkönsaannin häiriöt voivat aiheuttaa ongelmia esimerkiksi prosessiteollisuudessa. Sähkönsaannin häiriön pitkittyessä useimmat yhteiskunnan toiminnot häiriintyvät suuresti tai lakkaavat kokonaan toimimasta.

Myös Suomen liikenne- ja viestintäjärjestelmän toiminta on riippuvainen sähkön häiriöttömästä saannista. Noin 10—20 prosenttia merkittävistä yleisten viestintäverkkojen ja -palvelujen toimivuuteen liittyvistä ongelmista liittyy sähkökatkoksiin. Lisäksi liikenteen digitaalisiin palveluihin ja tietoon kohdistuu kyberuhkia, jotka voivat lamaannuttaa liikennepalveluiden saatavuuden. Tuontiriippuvuus puolestaan aiheuttaa uhkia polttoaineiden saatavuuteen.

Hajautetuilla ratkaisuilla voidaan paikoin parantaa sähkön toimitusvarmuutta ja huoltovarmuutta etenkin paikallisesti. Eräiden uusiutuvien tuotantomuotojen, kuten esimerkiksi aurinko- ja tuulivoiman, saatavuus on kuitenkin epävarmaa varsinkin talvisin. Lisäksi suurin osa verkkoon liitetystä hajautetusta tuotannosta ei toimi sähkökatkon aikana ilman erillisiä investointeja. Biomassaan perustuvaa sähköntuotantoa voidaan sen sijaan jatkaa paikallisesti hyvinkin pitkään. Kustannuksista johtuen biomassakaan ei kuitenkaan sovellu kansallisen tason ratkaisuksi.

Tulevaisuusvaliokunta kuuli sisäisen turvallisuuden selonteon käsittelyn yhteydessä varsin laajasti kokonaisturvallisuuden toimijoita. Näiden kuulemisten perusteella kriittisenä infrastruktuurina voidaan pitää myös harvaan asuttujen alueiden valokuituyhteyksiä, sisäisestä turvallisuudesta vastaavien viranomaisten resursseja, toimintavaltuuksia ja yhteistyökykyä, kansalaisten oikeusturvaa ja laajemminkin oikeusvaltion toimivuutta, koulutusjärjestelmää ja sen kansalaisyhteiskunnalle tuottamia tiedollisia ja taidollisia valmiuksia, sosiaalista koheesiota ja siihen liittyvää yhteiskunnallista luottamuksen ilmapiiriä, yritysten turvallista ja vakaata toimintaympäristöä ja taloudellista kilpailukykyä sekä logistiikkaa ja huoltovarmuutta.

Hyvä esimerkki yhteiskunnalle elintärkeän kriittisen infrastruktuurin riskeistä on myös lisääntyvä antimikrobiresistenssi, mikä uhkaa käytettävissä olevien lääkkeiden varantoa. Uusien lääkkeiden kehittäminen on hidasta, kallista ja vaikeaa. Asiantuntijoiden mukaan antibioottien käyttöä kasvuhormoneina tulee siksi rajoittaa globaalisti. Vastaavasti tiettyjen lääkkeiden käyttöä tulee rajata globaalisti viimeiseksi hoitokeinoksi ja antibioottien käsikauppa tulee kieltää. Mikäli lääkkeet menettävät tehonsa, voi monista arkisista tulehdustaudeista tulla tappavia. EU on jo aktiivinen asiassa, mutta riskin hallinta edellyttää globaaleja toimenpiteitä.

Ekstremismi ja radikalisoituminen. Syyskuun 2001 terroristi-iskut Yhdysvalloissa muuttivat maailman terrorismitilannetta ja vahvistivat kasvupohjaa väkivaltaiselle radikalisoitumiselle ja ekstremismille myös Euroopassa. Yhdysvaltoihin kohdistuneet iskut, Madridin junapommi-iskut 2004 ja Lontoon metroiskut 2005 osoittivat, että terroristien tavoitteena olivat näyttävät teot, joissa menehtyy mahdollisimman paljon siviiliuhreja. Väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen ennaltaehkäisy tuli tärkeäksi osaksi eri maiden strategioita.

2000-luvulla islaminvastainen väkivaltainen äärioikeisto aktivoitui useissa Euroopan maissa länsimaiden ja Lähi-Idän terroristijärjestöjen (esimerkiksi ISIL/ISIS/Daesh) vastakkainasettelun ja turvapaikanhakijoiden määrän kasvaessa. Suomessa valtaosa äärioikeistolaisista radikaaliryhmistä on rasistiseen skinheadperinteeseen liittyviä pieniä ja paikallisia kerhoja. Suurimmassakin järjestössä on alle sata aktiivijäsentä. Väkivaltainen äärivasemmisto ja anarkistit ryhtyivät puolestaan vastustamaan väkivaltaisen äärioikeiston kannattajia. Toisinaan anarkistit ovat pyrkineet vastakkainasetteluun myös viranomaisten kanssa. Kolmas ekstremismin lähde on uskonnolla perusteltu väkivalta, jonka määrä heijastelee Suomessa asuvien Lähi-idästä ja Pohjois- sekä Itä-Afrikasta lähtöisin olevien maahanmuuttajaryhmien kokoa. Myös pieni osa kantaväestöön kuuluvista muslimikäännynnäisistä on väkivaltaisesti radikalisoituneita. Suomesta on matkustanut Irakin ja Syyrian taistelualueille yli 70 viranomaisten identifioimaa henkilöä, joista noin 20 on palannut Suomeen. Suojelupoliisin mukaan Suomessa on noin 300 henkilöä, joilla on kytköksiä terroristiseen toimintaan tai henkilöihin.

Viime aikoina on puhuttu myös yksittäisistä toimijoista eli ns. yksinäisistä susista. Yksittäisellä toimijalla tarkoitetaan henkilöä, joka voi toteuttaa terrori-iskun tai muun laajamittaisen tai yhteiskunnallisesti merkittävän joukkosurman tai väkivallanteon itsenäisesti ja näennäisesti yksin, ilman minkään näkyvän ryhmän tai järjestön tukea. Yksittäiset toimijat on tunnistettu yhdeksi suurimmista uhkista eri Euroopan maissa. Yksittäiset toimijat ovat toteuttaneet Ranskassa ja Saksassa väkivaltaisia tekoja, joiden jälkeen ISIL on ilmoittanut julkisuudessa, että kyseiset henkilöt ovat heidän kannattajiaan. Myös Suomessa tapahtuneet koulusurmat vuosina 2007 ja 2008 on arvioitu yksinäisten toimijoiden teoiksi. Myös yksinäiset toimijat voivat saada vahvistusta aikomuksilleen virtuaalisista yhteisöistä.

Ekstremismin ja radikalismin yhteydessä on kuitenkin muistettava, että kaikki yhteiskunnallisesti aktiiviset ääriliikkeet eivät ole väkivaltaisia. Lisäksi jotkin yksittäisten ihmisten väkivaltaiset teot liittyvät pikemminkin mielenterveysongelmiin kuin radikalismiin.

Sosiaalinen koheesio. Tulevaisuusvaliokunta pitää tärkeänä sisäisen turvallisuuden selonteossa esitettyä huomiota siitä, että ihmisten kokema luottamus viranomaisia ja toisiaan kohtaan on edellytys turvallisuudelle ja hyvin toimivalle yhteiskunnalle. Kansainvälisessä vertailussa Suomi on edelleen luottamusyhteiskunta: ihmiset luottavat viranomaisiin ja toisiinsa. Selonteossa todetaan aivan oikein, että tästä luottamuksen perinteestä tulee pitää kaikin tavoin kiinni. Suomalaisen yhteiskunnan on siedettävä erilaisuutta ja edistettävä tasa-arvoisuutta.

Arjen tasolla toimivat ja näkyvät poliisi, pelastuslaitos, rajavalvonta ja hätäkeskus ovat tärkeä osa kansalaisten turvallisuuden tunnetta. Viranomaisten ohella sisäistä turvallisuutta luovat myös yhteiskunnan arvot, kuten tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja yhteiskunnallisten muutosten hallinta. Näiden arvojen sekä toimintamallien rapautuminen ja väheksyntä ruokkivat syrjäytymistä, ääriajattelua, turvattomuutta, epävakautta ja konflikteja.

Sosiaaliseen koheesioon, tasa-arvoon ja oikeudenmukaisuuteen perustuva sisäinen turvallisuus on merkittävä kilpailutekijä, kun yritykset päättävät maantieteellisestä sijoittumisestaan. Samanlainen mahdollisuus liittyy Suomen vahvaan koulutusjärjestelmään. Osaamisyhteiskuntana Suomi on vahva kansainvälinen toimija, kiinnostava yhteistyökumppani ja vetovoimainen sijoituspaikka korkean lisäarvon työlle ja tuotannolle.

Sisäistä turvallisuutta koskevassa selonteossa viitataan monissa kohdin opetus- ja kulttuuriministeriön toimialoja koskettaviin turvallisuuden ulottuvuuksiin. Selonteossa korostetaan sosiaalisen koheesion, luottamuksen kulttuurin ja demokraattisen oikeusvaltion perusteiden ylläpitämisen tärkeyttä. Tulevaisuusvaliokunta yhtyy opetus- ja kulttuuriministeriön kantaan, että koulutuksellisesta tasa-arvosta, lasten ja nuorten hyvinvoinnista ja sivistyksen ylläpitämisestä ja kehittämisestä huolehtiminen ovat hyvää turvallisuuspolitiikkaa.

Tiedolla manipulointi. Disinformaation määrän kasvun taustalla on uuden teknologian käyttöönoton ja sosiaalisen median kehittymisen aikaansaama mediamurros. Mediakenttä on sirpaloitunut. Samalla valtion ja perinteisen median roolit keskeisinä viestinnän auktoriteetteina ovat marginalisoituneet. Muutoksella on ollut merkittäviä vaikutuksia niin tiedon tuotantoon, jalostamiseen kuin jakeluun.

Toimiva ja oikea-aikainen johtaminen perustuu yhteiseen ja jaettuun tilannekuvaan. Tiedon väärentämisellä ja tiedolla manipuloimisella pyritään hämärtämään tilannekuvaa. Eriävät näkemykset ja tilannekuvat aiheuttavat ristivetoa ja toisistaan vieraantumista kansalaisten ja poliittisen johdon välille ja pahimmillaan polarisoivat yhteiskuntaa. Epäluottamuksen synnyttäminen valtionjohtoa ja viranomaisia kohtaan on yksi informaatiovaikuttamisen perimmäisistä tavoitteista, sillä se heikentää yhteiskuntaa merkittävästi ja mahdollistaa siten seuraavat vaikutusoperaatiot.

Vaikka tiedolla manipuloinnin taustalla on myös tietoista ja jopa globaalia psykologista vaikuttamista, niin on kuitenkin syytä muistaa, että kaikki tiedon manipulointi ei ole negatiivista eikä pahantahtoista. Tätä ilmiötä tutkitaan parhaillaan tulevaisuusvaliokunnan Vastatieto-hankkeessa. Yhteiskunnallisessa hallinnossa ja keskustelussa käytetty tieto ei koskaan ole ollut täysin yksinkertaista, neutraalia tai objektiivista. Kamppailu tiedosta ja siitä, kuka pystyy esittämään näkemyksensä ainoana varteenotettavana ja uskottavana tietona, on politiikan peruskysymys. Yhden, lopullisen ja kyseenalaistamattoman tiedon tai totuuden tavoittelu yhteiskunnallisissa kysymyksissä ei siksi sovi kovinkaan hyvin yhteen avoimen, moniarvoisen ja demokraattisen yhteiskunnan kanssa. Totuus ja tieto ovat aina sosiaalisesti rakennettuja, eivätkä vain yksiselitteisesti ja universaalisti luonnontieteellisesti tosia tai epätosia väitteitä. Nykyaikaisessa demokraattisessa yhteiskunnassa on hyväksyttävä tiedon relativistisuus. Näin ymmärrettynä yhteiskunnalla on mediamurroksen ansiosta käsissään välineet ja mahdollisuudet aiempaa tasa-arvoisempaan, monipuolisempaan ja monitulkintaisempaan yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Kansainvälinen toimintaympäristö. Maiden keskinäisriippuvuus niin taloudessa, kriisien hallinnassa kuin turvallisuudessa on entisestään lisääntynyt. Tästä johtuen sisäinen ja ulkoinen turvallisuus ovat kietoutuneet tiukasti yhteen eikä niitä voida erottaa toisistaan.

Merkittäviä kansainvälisiä turvallisuuteen liittyviä tekijöitä ovat eurooppalaisen yhtenäisyyden ja transatlanttisen suhteen kehitys, suurvaltojen harjoittama psykologinen vaikuttaminen, Venäjän tilanne sekä Suomen kansantalouteen vahvasti vaikuttavan maailmantalouden kehitys mukaan lukien kasvanut kilpailu osaamisesta, innovaatioista ja työstä. Suomeen vaikuttavat myös globaalit kestävän kehityksen haasteet, kuten esimerkiksi ilmastonmuutos sekä alueellisesti Itämeren tila. Sodat, kriisit, ympäristöongelmat sekä elintasokuilu maailman rikkaiden ja köyhien maiden välillä aiheuttavat myös pakolaisuutta. Viime vuonna Suomeen tuli yli 32 000 turvapaikanhaki-

jaa. Tänä vuonna syyskuuhun mennessä turvapaikanhakijoita on tullut Suomeen 4 300. Päätöksiä turvapaikkahakemuksiin tehdään tällä hetkellä hieman vajaat 3 000 kuukaudessa.

Valiokunnan kuulemisissa nousivat esille myös rajat ylittävät terveysuhkat. Kansainvälinen liikkuvuus, muuttolinnut ja hyönteiset sekä meri- ja tuulivirrat levittävät tarttuvia tauteja ja ympäristöuhkia nopeasti naapurimaihin ja jopa ympäri maailman.

Tulevaisuusvaliokunta kannattaa hajautetun energiantuotannon kehittämistä energiantuotannon huoltovarmuustoimenpiteenä. Laajemmin tulkittuna kyse on yhteiskunnan resilienssin kehittämisestä, ja tämä koskee yhtä lailla myös ruoan tuotantoa. Hajautettua paikallista tuotantoa on kehitettävä resilienssin edistämiseksi. Harvaan asuttujen alueiden turvallisuutta voidaan edistää myös valokuitukaapeleita lisäämällä ja telemastojen varavirtajärjestelmiä kehittämällä.

Tulevaisuusvaliokunnan mielestä Suomen tulee olla edelläkävijä digitalisaation ja muun uuden teknologian hyödyntämisessä kestävään kehitykseen, turvallisuuteen ja hyvinvoinnin edistämiseen. Kyberturvallisuuden näkökulmasta tulisi määritellä, mikä on huoltovarmuutta digitaalisessa toimintaympäristössä, ja kansalaiset tulee osallistaa entistä paremmin kyberturvallisuuden edistämiseen. Erityistä huomiota tulee kiinnittää myös esineiden internetin tietoturvallisuuteen ja yksilön tietosuojaan esimerkiksi sosiaalisen median kautta tapahtuvassa massatiedon keräyksessä.

Tulevaisuusvaliokunta korostaa, että demokratiaan kuuluvan moniäänisen ja -arvoisen kansalaiskeskustelun seassa on myös tahallista psykologista vaikuttamista ja tiedon manipulointia jopa globaalilla tasolla. Tätä voidaan torjua parhaiten kehittämällä valtion strategisen viestinnän konseptia, turvaamalla myös luotettavan kotimaisen tiedonvälityksen asema sekä lisäämällä mediakasvatusta kouluissa sekä uusissa ja vanhoissa medioissa, samalla kun opetusta digitalisoidaan. Myös medialla itsellään on suuri vastuu tasapuolisen ja moniarvoisen tiedonvälityksen kehittämisessä.

Tulevaisuusvaliokunta painottaa, että turvallisuusviranomaisten resurssit ja toimivalta on varmistettava ja eri toimijoiden yhteistyötä on lisättävä yli sektorirajojen. Samalla on huolehdittava myös kansalaisten tietosuojasta. Tietosuojan vahvistaminen on tärkeää sekä yksityishenkilöiden arkielämän että myös yrityksille suotuisan toimintaympäristön varmistamisen kannalta. Merkittäviä mahdollisuuksia liittyy muun muassa verkossa kulkevan tiedon salaukseen ja vahvaan tunnistautumiseen. Varsinkin tunnistautumiseen liittyen tulee kuitenkin huomioida myös se, että yhä suurempi osa väestöstä voi syystä tai toisesta jäädä vahvistuvan tunnistautumisen ulkopuolelle. Tämä voi aiheuttaa eriarvoisuutta tai jopa syrjäytymistä.

Tulevaisuusvaliokunta pitää tärkeänä, että sisäisen turvallisuuden selonteon jälkeen tehtävässä sisäisen turvallisuuden strategiassa huomioidaan sosiaalisen koheesion, koulutuksen sekä kestävän kehityksen ja terveyden edistämisen ennalta ehkäisevä merkitys sisäisen turvallisuuden edistämisessä.

Tulevaisuusvaliokunta katsoo, että valtion talousarviota tulisi kehittää niin, että sisäisen turvallisuuden uhkia ennalta ehkäisevät investoinnit esimerkiksi koulutukseen, sosiaaliseen koheesioon ja eriarvoisuuden vähentämiseen voidaan huomioida paremmin myös talousarvion tulopuolella eikä pelkästään menona. Tulevaisuusvaliokunta ehdottaa, että terveysvaikutusten arviointi otetaan systemaattisesti huomioon kaikissa päätöksissä ja kaikilla politiikan alueilla. Lisäksi hyvät esimerkit hyvinvointipalveluihin liittyvistä kokeiluista tulisi saada paremmin esille. Hyvin onnistuneita kokeiluja on myös kyettävä juurruttamaan entistä paremmin pysyväksi käytännöksi.

Tulevaisuusvaliokunta huomauttaa myös arjen turvallisuuden tärkeydestä. Samalla kun torjutaan mahdollisia uhkia, on syytä kiinnittää huomiota myös arjen väkivaltatilanteisiin sekä ehkäistä onnettomuuksia ja tapaturmia, joissa kuolee vuosittain noin 2 500 ihmistä. Lisäksi tapaturmat aiheuttavat noin 100 000 sairaalahoitojaksoa vuodessa ja noin miljardin euron suorat kustannukset yhteiskunnalle.

Tulevaisuusvaliokunta korostaa, että sisäisen turvallisuuden kehittämisessä on huomioitava rajat ylittävien taudinaiheuttajien torjunta. Lisäksi on panostettava antimikrobiresistenssin perustutkimukseen ja uusien lääkkeiden kehittämiseen. Mikrobiresistenssin ehkäiseminen edellyttää myös kansainvälistä yhteistyötä ilmastosopimuksien tapaan.

Tulevaisuusvaliokunnan arvion mukaan kansainvälisessä toimintaympäristössä on runsaasti sisäiseen turvallisuuteen vaikuttavia asioita. Suomelle keskeisin kysymys liittyy Venäjän tilanteeseen. Siksi Suomen on aktiivisesti seurattava tilanteen kehittymistä, varauduttava vaihtoehtoisiin kehityskulkuihin ja edistettävä rauhanomaista ja kestävää kehitystä kansainvälisillä foorumeilla.

Tulevaisuusvaliokunnan mielestä Suomen tulee kantaa globaali vastuunsa kehitysyhteistyössä, koska monet kansainväliset ympäristöön, turvallisuuteen ja elintasoon liittyvät pahoinvoinnin ilmiöt juontavat juurensa kehitysmaista.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Tulevaisuusvaliokunta esittää,

että hallintovaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 7.10.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Thomas Blomqvist r
varapuheenjohtaja Merja Mäkisalo-Ropponen sd
jäsen Mikko Alatalo kesk
jäsen Harri Jaskari kok

jäsen Timo Kalli kesk
jäsen Anna Kontula vas
jäsen Antti Lindtman sd
jäsen Aila Paloniemi kesk
jäsen Arto Pirttilahti kesk
jäsen Tuomo Puumala kesk
jäsen Joona Räsänen sd
jäsen Sari Tanus kd
jäsen Sinuhe Wallinheimo kok
varajäsen Eeva-Johanna Eloranta sd
varajäsen Jukka Kopra kok
varajäsen Sanna Lauslahti kok

Valiokunnan sihteereinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Olli Hietanen
pysyvä asiantuntija Sari Söderlund